

Nieuwsbrief jrg 8, nr 22, december 2025

Kooiman - Boendermaker - Luther Stichting

De Kooiman-Boendermaker-Luther Stichting heeft tot doel het bevorderen van onderzoek, onderwijs en verspreiding van kennis over Martin Luther en zijn theologie, alsmede over de geschiedenis van het lutheranisme in het algemeen en die van het lutheranisme in de Nederlanden in het bijzonder. Daartoe heeft de stichting een bijzondere hoogleraarsplaats gevestigd aan de Theologische Universiteit Utrecht. Deze [leerstoel](#) wordt bezet door prof. dr. Sabine Hiebsch.

De KBLS dankt alle sponsors en anderen die de Leerstoel aan de TUU ook in 2025 weer trouw hebben ondersteund. Mede daardoor kon prof. Hiebsch dit jaar opnieuw veel bereiken in het onderzoek naar Luther en het (Nederlandse) lutheranisme, in het onderwijs aan studenten binnen en buiten de TUU en in het verspreiden van haar kennis voor een breder publiek in kerk en maatschappij. Wij wensen u een gezegend kerstfeest en een gelukkig 2026.

*"Martin Luther im Kreise seiner Familie zu Wittenberg am Christabend 1536" (Carl August Schwerdgeburth, 1843; ©foto: wiki commons)
Deze afbeelding geeft een typisch 19e-eeuws perspectief weer.*

Inhoud:

De conferentie van de Sixteenth Century Society in Portland	2
Prof. dr. Sabine Hiebsch te gast in de podcast serie 'Historians in Conversation'	3
Bijdrage van prof. dr. Sabine Hiebsch in het boek van het Luther Museum Amsterdam	4
'500 jaar bruiloft van Martin Luther en Katharina von Bora' in Tijdschrift voor Nederlandse Kerkgeschiedenis	5
De Theologische Universiteit Utrecht viert haar 171e verjaardag	5
Lutherse diaconie Den Haag als nieuwe sponsor van de KBLS	6
Column van prof. dr. Sabine Hiebsch: St. James Lutheran Church in Portland	7
De Kooiman-Boendermaker-Luther leerstoel en haar financiering	8

De conferentie van de Sixteenth Century Society in Portland

← MENU

Sixteenth Century Society

Portland 2025

»

Dutch Lutheran Church Ordinances: Organizing a Religious Minority in the Dutch Republic

Panels

Event

Panels

Sabine Hiebsch (Utrecht, Netherlands)

Director's (Hilton Portland Downtown Hotel)

Friday, 31 Oct, 03:30 PM - 03:50 PM PST

> **Ordering the Clergy in Northern European Lutheran Reformations**

0

Comment

De Sixteenth Century Society is een multidisciplinaire, academische organisatie die zich richt op de studie van de vroegmoderne tijd (ca. 1450-1750). Zij organiseert jaarlijks de op een na grootste internationale conferentie op dat gebied. [Voor meer informatie over de conferentie en mijn bestuurlijke taken, zie de [KBLS-Nieuwsbrief jrg 7, nr. 19 \(december 2024\)](#)] De conferentie vindt telkens in een andere Amerikaanse stad plaats en om de paar jaar in Canada en Europa. Dit jaar kwamen wij van 30 oktober tot 1 november bij elkaar in Portland/Oregon aan de Amerikaanse westkust.

Ik neem aan deze conferentie deel sinds 2011. Het is een belangrijke gelegenheid om mijn onderzoek naar de geschiedenis van het Nederlandse lutheranisme op een internationaal platform te presenteren. De unieke geschiedenis van de Nederlandse lutheranen als getolereerde religieuze minderheid heeft voorheen nagenoeg nooit internationale aandacht gehad.

Nu staat het op de kaart en maakt mijn onderzoek deel uit van verscheidene vergelijkende studies en projecten.

Toch was de deelname dit jaar niet vanzelfsprekend gezien de huidige politieke situatie in de VS. Sommige collega's aan de Theologische Universiteit Utrecht en andere Nederlandse universiteiten waren dit jaar wel naar conferenties in Amerika gegaan, anderen vonden het te gevaarlijk. Ik aarzelde een hele tijd en hakte pas in september de knoop door om wel te gaan. Van collega's in Portland kreeg ik telkens updates over de situatie ter plekke.

Uiteindelijk is de hele reis goed verlopen en kwam ik nergens in de problemen. Wij hadden nog steeds rond de 550 deelnemers, maar duidelijk minder collega's uit Europa: afgelopen jaar waren dat er 59, dit jaar daarentegen slechts 11. De meeste Canadese deelnemers waren thuis gebleven uit principieel protest tegen de huidige Amerikaanse regering en diens houding ten opzichte van Canada.

Het was een inhoudelijk goede conferentie. Voor de Amerikaanse collega's was de aanwezigheid vanuit Europa ook een steun in de rug voor de problemen die zij bijna dagelijks ondervinden aan hun universiteiten waar democratische besluitvorming steeds meer onder druk staat.

Samen met een Amerikaanse collega had ik een sessie georganiseerd met drie bijdragen over de lutherse kerken in Denemarken, Finland en Nederland. Dit was inhoudelijk een vervolg op de overeenkomstige sessie op de conferentie van afgelopen jaar in Toronto.

Mijn eigen bijdrage ging over de kerkorde in de Nederlandse lutherse kerk en de vraag hoe de Nederlandse lutheranen zich als religieuze minderheid in de Republiek organiseerden en welke rol daarbij de kerkorde speelde ('Dutch Lutheran Church Ordinances: Organizing a Religious Minority in the Dutch Republic').

SABINE HIEBSCH

Prof. dr. Sabine Hiebsch te gast in de podcast serie 'Historians in Conversation'

Historians in Conversation - ep. 29, prof. Sabine Hiebsch

Op 12 november was prof. Hiebsch te gast in de podcast serie 'Historians in Conversation' van prof. dr. Michaël Green van de Universiteit van Lodz.

Prof. Green begon zijn podcast serie op 27 september 2023 met een gesprek met de toonaangevende Nederlandse (cultuur)historicus Willem Frijhoff (1942-2024), enkele maanden voor diens overlijden.

De gesprekken gaan over het leven en de carrière van internationaal bekende historici. Dit geeft luisteraars een kijkje achter de schermen. De gesprekken werpen ook licht op het tijdsbeeld en de historische context waarin iemand leeft. En ze laten studenten en jonge onderzoekers zien hoe bepaalde keuzes tot stand zijn gekomen, en hoe men met de obstakels op de academische weg is omgegaan.

Het gesprek met prof. Hiebsch ging over de keuzes die zij in haar carrière gemaakt heeft, haar ervaringen als vrouw in de academische wereld en het opbouwen van een trans-Atlantische academische carrière.

U kunt de aflevering [hier](#) beluisteren.

Bijdrage van prof. dr. Sabine Hiebsch in het boek van het Luther Museum Amsterdam

In het Luther Museum Amsterdam is tot 25 januari 2026 een tentoonstelling over Katharina von Bora te zien, naar aanleiding van het 500-jarig jubileum van haar bruiloft met Martin Luther.

Het Luther Museum Amsterdam heeft een boek uitgegeven dat de tentoonstelling begeleidt: *De vele gezichten van Katharina von Bora. De vrouw van Maarten Luther als toonbeeld van de tijd*.

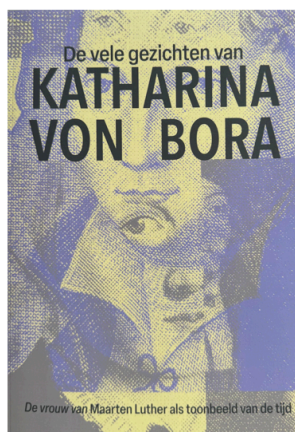
Op 25 november jl. mocht prof. dr. Sabine Hiebsch tijdens de feestelijke presentatie het eerste exemplaar uit handen van de directeur, Steven van Teeseling, in ontvangst nemen.

Prof. Hiebsch heeft naast haar expertise over Luther en de geschiedenis van het (Nederlandse) lutheranisme ook een achttal publicaties over Katharina von Bora op haar naam staan, de eerste in 1996.

Haar bijdrage in dit nieuwe boek heeft als titel 'Katharina von Bora (1499-1552): een verkenning'. Daarin traceert prof. Hiebsch, gebaseerd op het nieuwste onderzoek, welke verhalen over Von Bora op feiten en welke op fictie zijn gebaseerd. Zij verklaart daarmee voor de bezoekers van de tentoonstelling de historische basis, waardoor de getoonde objecten in de juiste context kunnen worden geplaatst.

Het boek is door het SLUB uitgegeven (ISBN 9789076093680)

U kunt de bijdrage van prof. Hiebsch [hier](#) lezen.

De cover van *De vele gezichten van Katharina von Bora* en de tentoonstellingsruimte in het Luther Museum Amsterdam.

'500 jaar bruiloft van Martin Luther en Katharina von Bora' in *Tijdschrift voor Nederlandse Kerkgeschiedenis*

Na haar artikel in [Geschiedenis Magazine](#) en haar bijdrage in het boek van het Luther Museum Amsterdam heeft prof. dr. Sabine Hiebsch in het decembernummer van het *Tijdschrift voor Nederlandse Kerkgeschiedenis* nog een keer de aandacht gevestigd op de bruiloft van Martin Luther en Katharina von Bora. Zij gaat in haar artikel ook in op het boek *Levensbeschrijving van Catharina van Bora, echtgenoot van den groten Kerkhervormer D. Martinus Lutherus*, de Nederlandse vertaling van een gezaghebbend Duits boek uit 1751, die in 1777 werd gemaakt door Ludolph Gottlieb Cordes, de toenmalige predikant van de lutherse gemeente Zwolle.

U kunt het artikel [hier](#) lezen.

De Theologische Universiteit Utrecht viert haar 171^e verjaardag

De Diesviering ter gelegenheid van de jaarlijkse verjaardag van de TUU vond dit jaar op 9 december plaats in de Geertekerk in Utrecht.

Rector prof. dr. George Harinck presenteerde het jaaroverzicht van de universiteit (*fata academica*) en sprak zijn dankbaarheid uit voor het feit dat ook in dit nieuwe academische jaar voor de derde keer op rij meer dan 20 studenten zich voor de bachelor theologie hebben aangemeld. Bij elkaar telt de universiteit dit jaar meer dan 200 studenten.

Het koor zingt tijdens de Diesviering (©RD_ErikKottier)

Prof. dr. Steven van den Heuvel, hoogleraar systematische theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) in Leuven, sprak de Diesrede uit: 'Hij richt alle gebogenen op: hoop en wanhoop in een paradoxale tijd'.

Ds. Maarten Diepenbroek, een van de promovendi van prof. dr. Sabine Hiebsch, zong mee in het koor, onder leiding van dr. Hanna Rijken.

Lutherse diaconie Den Haag als nieuwe sponsor van de KBLS

Het bestuur van de KBLS is zeer verheugd de diaconie van de lutherse gemeente Den Haag als nieuwe sponsor te kunnen begroeten.

Wij zijn dankbaar dat de diaconie deze keuze maakt en daarmee laat zien het werk van prof. dr. Sabine Hiebsch op de KBLS-leerstoel een warm hart toe te dragen.

Na de diaconieën van Zaandam en Rotterdam is Den Haag de derde lutherse diaconie die op deze wijze het bestuderen, uitdragen en bewaren van Luthers theologie en de Nederlandse lutherse traditie als onderdeel van haar taken ziet. Het onderstreept het landelijke belang van de leerstoel.

Wij hopen dat nog meer diaconieën en gemeenten zullen volgen.

De lutherse kerk in Den Haag, detail van het interieur: dooptuin en kansel (©Kerkfotografie)

Column van prof. dr. Sabine Hiebsch

Lutherana Wereldwijd

St. James Lutheran Church in Portland

De St. James Lutheran Church in Portland (foto: AMH)

Voor het begin van de conferentie van de Sixteenth Century Society die dit jaar in Portland/Oregon in de VS plaatsvond (zie elders in deze Nieuwsbrief), was er ook wat tijd om de stad te verkennen.

Tijdens een ochtendwandeling zag ik een kerk waarvan de architectuur me meteen deed vermoeden dat het een lutherse kerk was. De bovenkant van de kerktoren leek op een kasteeltoren en ik dacht direct aan het beroemde lied van Martin Luther: "Een vaste burcht is onze Heer". En inderdaad: het bleek de St. James Lutheran Church.

De gemeente is in 1890 gesticht en was toen de eerste Engelstalige lutherse gemeente in Portland. St. James Lutheran Church behoort bij de Evangelical Lutheran Church of America (ELCA), het grootste lutherse kerkgenootschap.

Naast veel aandacht voor liturgie, muziek en kunst heeft de gemeente een duidelijk profiel in verschillende maatschappelijke kwesties. Zij neemt deel aan twee centrale programma's van de ELCA: 1. 'Caring for Creation: Vision, Hope, and Justice' (Zorg voor de schepping: visie, hoop en rechtvaardigheid), een verklaring die de basis legt voor de leer van de ELCA over ecologie en milieu. Deze leer is gegrondvest op een Bijbelse visie op Gods bedoeling met de genezing en heelheid van de schepping. Zij spreekt over de mens als onderdeel van Gods schepping en over de menselijke

verantwoordelijkheid als dienaar van alles wat God geschapen heeft. 2. 'Reconciling in Christ' (RIC), een programma voor geloofsgemeenschappen om mensen van alle seksuele geaardheden, genderidentiteiten en genderuitingen in de lutherse kerk te zien, te benoemen, te vieren en te bepleiten.

Naast de kerk bevindt zich het St. James Child Development Center, het kinderdagverblijf van de gemeente voor kinderen van zes weken tot zes jaar, de leeftijd waarop kinderen in Amerika op de basisschool beginnen. Bij de pedagogische doelstellingen van het kinderdagverblijf is eveneens aandacht voor diversiteit, inclusiviteit en nadrukkelijk ook voor de spirituele ontwikkeling van de kinderen.

St. James Lutheran Church is ook zeer geëngageerd in de ondersteuning van de armere mensen in de stad. Vijf dagen per week organiseren gemeenteleden voedselpakketten en andere benodigdheden voor mensen die op straat leven. Ik vond het verbijsterend te zien hoeveel, vaak jonge mensen, in tenten op straat leven of op pleinen zwerven. De gemeente is ook eigenaresse van de St. James Apartments, een appartementencomplex met 122 wooneenheden voor mensen met een lager inkomen, die anders geen huis in de stad zouden kunnen betalen.

Al met al een gemeente die op indrukwekkende wijze haar lutherse traditie en haar presentie in de stad met elkaar verbindt en daarmee opkomt voor waarden die onder het huidige bewind in de VS onder druk staan.

SABINE HIEBSCH

Deze column mag onverkort worden overgenomen, voorzien van bronvermelding.

De Kooiman-Boendermaker-Luther leerstoel en haar financiering

De Kooiman-Boendermaker-Luther Stichting (KBLS) stelt zich ten doel om in ons land de lutherse traditie een duidelijk platform te geven. Zij wil dit bereiken door het continueren van de bijzondere leerstoel aan de Theologische Universiteit Utrecht. Dit met de concrete doelstelling "het bevorderen van onderzoek, onderwijs en verspreiding van kennis over Martin Luther en zijn theologie, alsmede over de geschiedenis van het lutheranisme in het algemeen en die van het lutheranisme in de Nederlanden in het bijzonder". Door onderzoek, onderwijs en valorisatie - publicatie van boeken, wetenschappelijke en populaire artikelen, lezingen en voordrachten in nationale en internationale context, onderwijs aan (toekomstige) predikanten, wil de stichting de kennis over en het begrip van Luthers theologie, de geschiedenis van het Nederlandse lutheranisme en de lutherse traditie bevorderen.

De benoeming van een hoogleraar brengt uiteraard kosten met zich mee, die ten laste van de KBLS komen. De kosten voor een leerstoel bedragen ca. € 125.000 op jaarbasis. Voor het verwezenlijken van haar doelstelling werft de KBLS financiële bijdragen van onder meer (lutherse) fondsen, stichtingen, kerkelijke gemeenten en individuele personen. De KBLS heeft de financiering via sponsoring deels geborgd door middel van subsidies, maar zoekt nog naar andere bijdragen.

Er zijn twee wegen uitgezet om de financiering rond te krijgen:

1. Een aantal (lutherse) fondsen heeft zich bereid verklaard voor de periode van 6 (of 3) jaar bij te dragen en daarnaast dragen ook een aantal lutherse

gemeenten en/of diakonieën bij. Zowel fondsen als gemeenten worden actief benaderd met een verzoek om een bijdrage.

2. Hiernaast zoeken we individuen, mensen met affiniteit met de lutherse traditie en de leerstoel Lutherana. We zoeken Founding Friends die deze leerstoel met ons in stand willen houden, door een eenmalige donatie van € 1.000,- voor deze leerstoel of kies voor een volledig aftrekbare periodieke schenking van zes jaar lang € 1.000,-.

En als je geen Founding Friend wilt worden, iedere bijdrage die ons helpt de doelstelling te bereiken wordt zeer gewaardeerd.

Meer vragen over de financiering, kijk op onze website

<https://kbbs.nl/de-kooiman-boendermaker-luther-leerstoel-en-haar-financiering/>
of <https://kbbs.nl/financien-en-jaarverslagen/>

Voor meer informatie over de KBLS en de werkzaamheden van prof. dr. Sabine Hiebsch zie onze [website](#).

COLOFON

Secretariaat

E: secretariaat.kblstichting@gmail.com

KvK nr.: 68634641

IBAN: NL15 INGB 0007 7600 41

BIC: INGBNL2A

T.n.v.: Kooiman-Boendermaker-Luther Stichting

E: penningmeester.kblstichting@gmail.com

Prof. dr. Sabine Hiebsch

sabine.hiebsch@uu.nl

Aanmelden voor de Nieuwsbrief kan via een email naar:
secretariaat.kblstichting@gmail.com

